

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จังหวัดอำนาจเจริญ

Learning Sources Management Based on the Four Principles of Kindly Treatment
for Life-long learning Schools under Amnat Charoen Informal and
Non-Formal Education Promotion Office

วรรณฯ แสงบุญศรี¹, พระครูชัยรัตนกร², เอนก ศิลปนิลมาลัย³
Wanna Sangbunsri¹, Phrakruchayaratana², Anake Silpanilmalaya³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : Phuwan06112523@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล จำนวน 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

¹ Graduate Student Majoring in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.

^{2,3} มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

^{2,3} Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus, Thailand.

*ได้รับบทความ: 8 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 4 พฤษภาคม 2563; ตอบรับการตีพิมพ์: 10 มิถุนายน 2563

Received: March 8, 2020; Revised: May 4, 2020; Accepted: June 10, 2020

ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ F-test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต จำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและติดตามการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องด้านการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผล คณะกรรมการ กศน.ตำบล ควรมีการกำกับ และประเมินผลในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการ

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2. สังคหวัตถุ 4 3. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ABSTRACT

The objectives of the research article were 1) to study learning source management based on the four principles for kindly treatment for lifelong learning in schools under Amnat Charoen Informal and non-formal education promotion office, 2) to compare the so-said administration, 3) to compile the related recommendations as suggested by the respondents. The sampling groups acting as informants comprised informal and non-formal education teachers and advisory panels to their respective schools, totally 105 in number. The device used to collect the information was the five-rating scale questioner. The Statistical tools employed for data analysis were percentage, means, S.D., t-tests (Independent Samples), and F-test (One way ANOVA)

The research results were as follows : 1. Levels of school administrators' learning source managements based on Buddhism's Four Principles of Kindly Treatment for lifelong learning in schools under the above office have been rated 'high'. 2) As classified by informants' variables of gender, statues and age comparative results of their opinions on school administrators' learning source managements involving

Buddhism's Four Principles of Kindly Treatment for lifelong learning in schools under the aforesaid office do not vary in the comprehensive aspects. 3) Informants have recommended the following opinions on enhancing school administrators' learning source managements. Firstly, school administrators plan learning resource managements. Secondly, they support and develop personnel. Further, they hold regular training sessions for learning resource managements. Thirdly, they strongly encourage each of personnel to participate in tasks. Moreover, it is essential that they launch public relations and support every sector to take part in activities and continually supervise them. Finally, panels to each school must regulate, supervise and assess every activity their schools have undertaken.

Keywords : 1. Learning Sources Management 2. The Four Principles of Kindly Treatment 3. Informal and Non-formal Education

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในขณะที่ยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาคุณลักษณะและทักษะอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจและกำลังแรงงานของประเทศที่มีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการเร่งปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปประเทศยุทธศาสตร์ชาติและการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นทางออกสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพสามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคลอันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 75)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ใน มาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์หอศิลป์สวนสัตว์ สวนสาธารณะสวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศูนย์

การกีฬาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 13-17)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติไว้ว่า มาตรา 6 การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหลักดังต่อไปนี้ 1)การศึกษานอกระบบ (ก)ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทัวถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชน (2)การศึกษาตามอัธยาศัย (ก)การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย (ข)การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ราคาถูก : กศน.ตำบลหรือแขวง พ.ศ. 2553 กศน.ตำบลหรือแขวง เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน มุ่งสร้างโอกาสและให้บริการการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธีสนองความต้องการ และเสนอทางเลือกในการพัฒนาตนเองอันจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตของประชาชน โดยยึดหลักการชุมชนเป็นรากฐานของการพัฒนากระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้ “กศน.ตำบลหรือแขวง” หมายความว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลหรือแขวงข้อ 4 แหล่งเรียนรู้ราคาถูก : กศน.ตำบลหรือแขวง จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ(1) เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพข้อ 7 ให้แหล่งเรียนรู้ราคาถูก : กศน.ตำบลหรือแขวง จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตข้อ 14 แหล่งเรียนรู้ราคาถูก : กศน.ตำบลหรือแขวง จัดให้มีสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่จำเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1-3)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นสถานศึกษาของรัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน และจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 31-37) จึงจำเป็นต้องระดมทรัพยากรจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาใช้พัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน จึงถือว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554 : 135)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับชุมชนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ

3. สมมติฐานการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาครู กศน.ตำบลและคณะกรรมการ กศน.ตำบลที่มีเพศ สถานภาพ และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว

4.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัยยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญจำแนกตามเพศ สถานภาพ และอายุจะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องใน กศน. ต่อไป

4.3 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ จะเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องใน กศน. นำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา

4.4 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามความต้องการของสถานศึกษา และชุมชน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 7 คน ครู กศน.ตำบล 49 คน และคณะกรรมการ กศน.ตำบล 49 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่ มอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556:79) รวมจำนวนทั้งสิ้น 105 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test (Independent samples) และ F-test (One-way ANOVA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้แบบสอบถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะ

6. ผลการวิจัย

6.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมด้านการกำหนดนโยบาย และด้านการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผล

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญโดยจำแนกตามเพศ อายุ และสถานภาพโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดนโยบาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกนั้นด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญด้านการกำหนดนโยบายผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาบุคลากร โดยการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสถานศึกษาควรมีการประชุมสัมมนา และส่งเสริมให้เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและติดตามการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องด้านการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผล คณะกรรมการ กศน.ตำบล ควรมีการกำกับ และประเมินผลในทุกกิจกรรมที่ดำเนินการ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมด้านการกำหนดนโยบาย และด้านการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผล ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ต่างช่วยกันสนับสนุน ส่งเสริมให้นโยบายนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดของ พยอม วงศ์สารศรี (2542 : 3) ได้กล่าวว่าการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรหรือรัฐบาลหรืองานธุรกิจเอกชนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอยู่เสมอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการในบรรดาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ละองค์การจะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ คามวัลย์ และคณะ (2561 : 147) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการจัดการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการบริหารจัดการการจัดการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

สองด้าน และอยู่ในระดับปานกลางสองด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการจัดงบประมาณและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ พลเยี่ยม และคณะ (2561 : 72) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนาทองจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การศึกษาณอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อพิจารณาโดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร ชมพูบุตร และคณะ (2561 : 1) ที่ได้ศึกษา การบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ของศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมืองจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ครูมีการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ของศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองลงมาคือด้านการให้บริการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนและสังคม วัฒนธรรม ประเพณี

7.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญจำแนกตามเพศ สถานภาพ และอายุโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า จำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกันด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและด้านการกำกับ ติดตาม ดูแล และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเพศชายมีความคิดเห็นค่าเฉลี่ยสูงกว่าความคิดเห็นของเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพเพื่อยกระดับการศึกษาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย ขึ้นอยู่บริบทของพื้นที่ความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของคนในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ พลเยี่ยม และคณะ (2561 : 72) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาทองจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ ศูนย์การศึกษาณอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนาทอง จังหวัดร้อยเอ็ดมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจำแนกตามสถานภาพทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล พลเชื้อและคณะ (2561 : 107) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า บุคลากรที่มีเพศและอายุ

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาเพื่อ ความคิดใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป นอกจากนั้นสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญควรมีการจัดอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ที่สำคัญความจัดให้มีการไปศึกษาดูงาน ประชุม แลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการ

8.2 ข้อเสนอแนะผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในการจัดการศึกษาตลอด ชีวิตของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด อำนาจเจริญโดยรวมและรายด้าน พบว่า สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ให้คงอยู่ในระดับมากและให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

8.2.2 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ได้มาเพื่อ ความคิดใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ต่อไป นอกจากนั้นสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญควรมีการจัดอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู กศน.ตำบล และคณะกรรมการ กศน.ตำบล ที่สำคัญความจัดให้มีการไปศึกษาดูงาน ประชุม แลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ลดน้อยลง

8.2.3 ควรนำนโยบายการพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ มาปฏิบัติอย่าง จริงจังเพื่อสนองนโยบายที่ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ กำหนดไว้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต้นแบบ ดังนั้น จึงควรมี การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของชุมชนต้นแบบ

8.3.2 แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับรางวัลหรือประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้เป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอำนาจเจริญ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลหรือประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 41ก (3 มีนาคม 2551).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยแหล่งเรียนรู้ราคาถูก :** กศน. ตำบลหรือแขวง พ.ศ.2553. ประกาศ ลว. 29 มีนาคม 2553.
- นฤมล พลเชื้อและคณะ. (2561). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสาร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 7(1). 107-118.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ คามวัลย์ และคณะ. (2561). การบริหารจัดการการจัดการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 7(2). 147-156.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2552). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ภาสกร ชมพูบุตร และคณะ. (2561). การบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมือเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 7(2). 1-10.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2554). **รูปแบบเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในฝันเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง**. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.(2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
 อรพรรณ พลเยี่ยม และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์
 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสาร
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 7(1). 72-83.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตาจาก พระครูชัยรัตนกร, ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่เมตตาให้คำปรึกษาแนะนำ แนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่ออาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีมาโดยตลอดขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนและให้การอนุเคราะห์ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว เพื่อนๆ และนักศึกษารุ่นพี่ที่เป็นกำลังใจ

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวทีแด่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบันที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้